

Druhá průběžná zpráva z výzkumu: realizované hloubkové rozhovory

V období mezi 1.6. a 15.9. 2022 probíhal v rámci projektu EUREGIO-INFO (CZ.11.4.120/0.0/0.0/20_032/0002847 – Interreg V-A Česká republika-Polsko) kvalitativní výzkum formou hloubkových rozhovorů s cílem zjistit, jaký vliv měla zavedená vládní opatření spojená s pandemií Covid-19 na život obyvatel na česko-polském pohraničí. Celkem bylo realizováno 5 hloubkových rozhovorů se zástupci oblastí zaměstnanosti, vzdělávání, zdravotnictví, cestovního ruchu a veřejné správy působících v Euroregionu Těšínské Slezsko.

Jednou ze skupin, kterou pandemie obzvláště zasáhla, byli přeshraniční pracovníci. Vzhledem k uzavřené hranici mezi oběma zeměmi se pracovníci museli vypořádat s novými předpisy a požadavky, aby mohli pokračovat v zaměstnání. Díky uzavřeným hranicím bylo možné hranice překračovat jen na základě negativních testů. Mnoho přeshraničních pracovníků však našlo řešení této obtížné situace tím, že si po dobu trvání pandemie našli ubytování na české straně hranice a vzdali se kontaktu s vlastní rodinou.

Jedním z problémů, který z této situace vyplynul, je skutečnost, že většina Poláků působí na českém trhu práce prostřednictvím pracovních agentur, nejsou tedy přímými zaměstnanci českých firem. To jim ztěžovalo orientaci v předpisech a požadavcích souvisejících s pandemií. Do budoucna bude důležité, aby tyto agentury práce byly na mailing listu Euroregionu, aby dostávaly včasnou a přesnou informaci o všech nových předpisech a požadavcích.

Uzavření hranic nebylo podle respondentů vhodným řešením pandemické krize a není ideálním řešením pro budoucí krize, zejména v euroregionu. Vláda musí o nařízeních informovat přesně a včas, aby pomohla jednotlivcům a komunitám lépe se orientovat v těchto těžkých časech. Nejvíce postižené oblasti bylo vzdělávání dětí ve školách, zaměstnanost a rodinný život, zejména běžný život seniorů, dětí a smíšených česko-polských manželství. Právě na běžný život občanů mělo uzavření hranic největší dopad.

Pandemie COVID-19 měla také významný dopad na fungování veřejné správy. Bylo nutné zavést opatření na ochranu zdraví zaměstnanců a občanů, jako je práce na dálku a omezení osobních služeb. Rozdílnosti lze spatřovat i v přijatých opatřeních mezi lety 2020 a 2021. V roce 2020 byla prioritou rychlá realizace opatření reagujících na bezprostřední krizi v oblasti veřejného zdraví a zmírnění jejich ekonomických dopadů. Jednalo se o opatření, jako je úprava práce na dálku pro zaměstnance veřejného sektoru, jakož i navýšení finančních prostředků na programy zdravotní péče a sociální ochrany. Komunikace vlády v první fázi byla chaotická a zavedená opatření byla nepřesná a špatně komunikovaná. Úřady nebyly dostatečně digitálně připraveny. Opatření přijatá v roce 2021 měla širší a dlouhodobější perspektivu a zohledňovala trvalý dopad pandemie na fungování veřejné správy. Důležitým pokrok lze vnímat zejména v digitalizaci.

I přesto, že oblasti vzdělávání a zdravotnictví lze obecně považovat za nejpostiženější, tak v rámci Euroregionu a přeshraniční spolupráce neměla pandemie významnější dopad na tyto oblasti. V rámci vzdělávání a společných školních projektů byla převedena veškerá komunikace do online prostředí. Zdravotničtí pracovníci čelili zvýšené pracovní zátěži a nárůstu pacientů. Pacienti však navštěvovali lékaře na své straně hranice. V důsledku

pandemie došlo také ke zpoždění běžných zákroků, aby bylo možné upřednostnit pacienty s COVID-19.

Pandemie však přinesla i některé pozitivní změny, například zvýšený důraz na digitalizaci a rozvoj kompetencí v oblasti informačních technologií. Tyto změny pomohou jednotlivcům a komunitám lépe zvládat budoucí krize a přizpůsobit se novým okolnostem.

Závěrem lze říci, že pandemie Covid-19 přinesla přeshraničním pracovníkům mnoho výzev. Přestože mnozí z nich našli řešení, jak pokračovat v zaměstnání, situace zdůraznila potřebu lepší komunikace a podpory jednotlivců a komunit v euroregionu v době krize. Uzavření hranic a omezení cestování zavedená v reakci na pandemii ztížila podnikům v regionu přeshraniční spolupráci a obchod. Pandemie přinesla také pozitivní změny, které jednotlivcům a komunitám pomohou lépe zvládat budoucí výzvy, a urychlila trend práce na dálku.

V Karviné

15. 12. 2022

Ing. Tomáš Pražák, Ph.D.